

Efekty zmian proponowanych przez Ministra Edukacji Narodowej w ustawie o systemie oświaty i ustawie Karta Nauczyciela

1) Podwyższenie płac nauczycieli na wszystkich stopniach awansu zawodowego poprzez:

- podwyższenie w 2009 roku kwoty bazowej dwa razy po 5%: od 1 stycznia i od 1 września (patrz art. 2 projektu zmiany ustawy KN);
- wprowadzenie zasady, że średnie wynagrodzenie nauczycieli na wszystkich szczeblach awansu zawodowego będzie liczone od 100% kwoty bazowej, a nie jak dotychczas od 82%.

2) Wprowadzenie mechanizmów kontroli nad wywiązywaniem się samorządów terytorialnych z obowiązku utrzymywania co najmniej średnich wynagrodzeń dla nauczycieli określonych w Karcie Nauczyciela, poprzez zobowiązanie samorządów do:

- **informowania** dyrektora szkoły, związków zawodowych oraz przewodniczącego organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego o średnich wynagrodzeniach nauczycieli na poszczególnych stopniach awansu zawodowego (patrz dodany art. 30a ust. 1 i 2),
- **uzupełnienia** funduszu wynagrodzeń nauczycieli na dany rok w przypadku nieosiągnięcia wymaganej wysokości średnich wynagrodzeń dla poszczególnych stopni awansu zawodowego (patrz dodany art. 30a ust. 3).

Kwota bazowa:

a) obowiązująca w 2008 roku: 2074,15 zł

b) projektowana na 2009 rok: od 1 stycznia - 2177,86 zł
od 1 września - 2286,75 zł

Mechanizm obliczania średniego wynagrodzenia określony w art. 30 ust. 3 i 4 KN:

	Obowiązujące w 2008 r.	proponowane od	
		1 stycznia 2009 roku	1 września 2009 roku
dla nauczycieli			
stażystów	82% z 2074,15 zł (czyli 1701 zł)	2178 zł	2287 zł
kontraktowych	125% z 1701 zł (czyli 2126 zł)	111% z 2178 zł (czyli 2418 zł)	111% z 2287 zł (czyli 2539 zł)
mianowanych	175% z 1701 zł (czyli 2977 zł)	144% z 2178 zł (czyli 3136 zł)	144% z 2287 zł (czyli 3293 zł)
dyplomowanych	225% z 1701 zł (czyli 3827 zł)	184% z 2178 zł (czyli 4008 zł)	184% z 2287 zł (czyli 4208 zł)

Ponadto projekt ustawy zawiera propozycję przekazania samorządom terytorialnym kompetencji do ustalania - w drodze uchwały - zmiany proporcji pomiędzy czasem przeznaczonym na zajęcia bezpośrednio z uczniami, a czasem przeznaczonym na realizację innych zadań statutowych szkoły oraz na przygotowanie się do lekcji. Na przykład przy zachowaniu 40-godzinnego tygodniowego czasu pracy, tzw. pensum nauczyciela szkoły może zostać ustalone w granicach od 18 do 22 godzin.. Decyzja ta nie jest obligatoryjna, a przy jej podejmowaniu samorząd musi wziąć pod uwagę typy szkół, rodzaj prowadzonych zajęć oraz potrzeby i zainteresowania uczniów (patrz art. 42 ust. 3).

3) Zwiększenie wpływu lokalnej społeczności na politykę oświatową poprzez:

- zobowiązanie organów wykonawczych jednostek samorządu terytorialnego (odpowiednio: wójtów, burmistrzów, prezydentów, starostów i marszałków) do przedstawiania w terminie do dnia 31 października każdego roku radzie gminy, powiatu oraz sejmikowi województwa informacji o stanie realizacji zadań oświatowych za poprzedni rok, w tym o wynikach sprawdzianów i egzaminów (art. 1 pkt 5).

4) Ochrona małych szkół przed likwidacją poprzez:

- umożliwienie samorządom przekazywania szkół publicznych (bezpłatnych dla ucznia) do prowadzenia w drodze porozumienia np. stowarzyszeniom rodziców, bez możliwości wykorzystania tego trybu do przekształcenia szkoły publicznej w niepubliczną. Przepis zabrania nowemu organowi prowadzącemu likwidacji szkoły. Gdyby nowy organ prowadzący chciał odstąpić od jej prowadzenia, samorząd będzie musiał przejąć szkołę z powrotem. Szkoły te będą otrzymywały dotację z budżetu samorządu terytorialnego (art. 1 pkt 4 lit. a, pkt 27 lit. d i pkt 30 lit. c – dot. ust. 3h).

5) Upowszechnienia wychowania przedszkolnego poprzez:

- wprowadzenie obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dla dzieci 5-letnich. Proces zostanie rozłożony na dwa lata. Od 1 września 2009 roku dzieci w wieku 5 lat będą miały prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego (zostanie przygotowana oferta edukacji przedszkolnej dla każdego pięciolatka). Od 1 września 2010 roku dzieci w wieku 5 lat będą miały obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, a gmina - obowiązek zorganizowania bezpłatnego transportu i opieki podczas przewozu, jeżeli droga dziecka do przedszkola, zespołu lub punktu przedszkolnego będzie dłuższa niż 3 km;
- uporządkowanie przepisów dotyczących możliwości tworzenia i funkcjonowania zespołów i punktów przedszkolnych oraz zasad ich finansowania.

6) Zapewnienie lepszego dostępu do edukacji najmłodszych dzieci poprzez obniżenie wieku rozpoczynania obowiązkowego szkolnego, umożliwiające wykorzystanie potencjału systemu szkolnego dla wyrównywania szans edukacyjnych oraz wczesnego odkrywania uzdolnień.

- Obniżenie wieku szkolnego będzie wprowadzane w ciągu 3 lat. Od 1 września 2009 roku obowiązkiem szkolnym będą objęte dzieci 6-letnie urodzone od 1 stycznia do 30 kwietnia 2003 roku, od 1 września 2010 r. dzieci urodzone od 1 stycznia do 31 sierpnia 2004 r., a od 1 września 2011 roku cały rocznik dzieci sześciolatków. W tym okresie rodzice dzieci będą mogli – na swój wniosek, bez konieczności uzyskiwania opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej – odroczyć lub przyspieszyć o jeden rok rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego.

7) Reforma programowa wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego ukierunkowana na precyzyjny opis efektów kształcenia na każdym etapie edukacyjnym oraz zwiększenie autonomii szkół w kreowaniu efektywnego procesu kształcenia, między innymi poprzez:

- połączenie podstaw programowych i standardów egzaminacyjnych w jeden dokument – podstawę programową sformułowaną w języku wymagań, dzięki któremu nauczyciele będą wiedzieć czego mają nauczyć, a rodzice – co musi umieć dziecko, aby dobrze zdać egzamin. (art. 1 pkt 19 lit. a-c);
- przywrócenie nauczycielom prawa do swobodnego wyboru - stosownie do potrzeb i możliwości - programów, podręczników i środków dydaktycznych;
- zastąpienie programów nauczania dopuszczanych do użytku szkolnego przez ministra programami wybranymi przez nauczycieli i zatwierdzonymi przez dyrektora szkoły. Dyrektor szkoły będzie miał obowiązek zasięgnięcia opinii rady pedagogicznej oraz będzie odpowiadał za uwzględnienie w szkolnym zestawie podręczników całości podstawy programowej dla danego etapu edukacyjnego;
- odstąpienie od zalecania przez ministra do użytku szkolnego środków dydaktycznych.

8) Odbiurokratyzowanie sprawowanego nadzoru pedagogicznego i jasny rozdział zadań pomiędzy organy prowadzące szkoły oraz organy sprawujące nadzór pedagogiczny, będący elementem racjonalnej decentralizacji części kompetencji państwa w obszarze oświaty i wychowania, w tym:

- **rezygnacja z opiniowania przez kuratoria:**
 - arkusza organizacyjnego szkoły, który w dalszym ciągu będzie przygotowywany przez dyrektora szkoły i zatwierdzany przez organ prowadzący;
 - planów pracy placówek doskonalenia nauczycieli;
 - ustalanych przez dyrektora szkoły profili kształcenia ogólnozawodowego oraz zawodów, w których szkoła kształci;
 - łączenia szkół i placówek w zespół oraz rozwiązywania zespołów;
 - ustalania przez jednostki samorządu terytorialnego sieci szkół, likwidacji szkoły prowadzonej przez jednostkę samorządu terytorialnego, likwidacji profili kształcenia ogólnozawodowego lub zawodu, w jakim szkoła kształci oraz przeniesienia kształcenia w określonym zawodzie do innej szkoły lub placówki (art. 2 pkt 1).
- **powrót do obowiązujących do 2002 roku zasad przeprowadzania konkursu na stanowisko dyrektora szkoły.** Zostanie zmniejszona liczba członków komisji (obecnie co najmniej 11 osób). Przynajmniej połowę członków komisji będą stanowić przedstawiciele organów odpowiadających za pracę szkoły: organu prowadzącego szkołę i organu sprawującego nadzór pedagogiczny (art. 1 pkt 23).

9) Wzmocnienie kadr szkolnictwa m.in. zawodowego poprzez:

- **ułatwienie powołania na stanowisko dyrektora szkoły np. artystycznej czy zawodowej wybitnych artystów lub specjalistów nie posiadających uprawnień pedagogicznych.** Podobnie jak to ma miejsce obecnie, na stanowisko dyrektora szkoły będzie mogła być powołana osoba niebędąca nauczycielem, jednak przy jej powoływaniu nie będzie wymagana pozytywna opinia kuratora oświaty. W przypadku dyrektora szkoły niebędącego nauczycielem nadzór pedagogiczny będzie sprawowany przez nauczyciela zajmującego inne stanowisko kierownicze, np. wicedyrektora (art. 2 pkt 1);
- **ułatwienie zatrudnienia do kształcenia zawodowego osób niebędących nauczycielami, posiadających przygotowanie specjalistyczne do prowadzenia zajęć z zakresu kształcenia zawodowego i znajomość nowoczesnych technik i technologii.** Dyrektor szkoły, za zgodą organu prowadzącego, będzie miał możliwość zatrudniania takich specjalistów na zasadach określonych w Kodeksie pracy lub na podstawie umów cywilnoprawnych. (art. 1 pkt 8)

10) Prawne usankcjonowanie możliwości realizowania w polskich szkołach programów zagranicznych instytucji edukacyjnych, takich jak np. IBO (matura międzynarodowa).

- Wprowadzono pojęcie oddziału międzynarodowego, uruchomionego po uzyskaniu zgody ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania.

Ministerstwo Edukacji Narodowej, 21 sierpnia 2008 r.